

Mandelíková, Lenka: *Základy morfológie slovenského jazyka*. Trenčín: Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka, Fakulta sociálno-ekonomických vzťahov, 2016. 168 s. ISBN 978 80 8075 737 3

Tóth Sándor János

Prečo je potrebný ešte jeden súhrn morfológie slovenského jazyka? Veď existuje celý rad vedeckých monografií aj vysokoškolských učebníc na túto tému, nehovoriac o kondenzovaných školských príručkách. Kiežby každý ovládal ich obsah! Máme teda z čoho čerpať, ak chceme priblížiť študentom morfológickú stránku slovenskej gramatiky. Je možné vychádzať z akademických príručiek niekdajšej socialistickej éry,¹ z kníh opisujúcich dynamiku slovenskej morfológie,² alebo uplatňovať pri výučbe najnovšie výsledky korpusovej lingvistiky.³ Vysokoškolský pedagóg má prehľad o rozmanitých aspektoch slovenskej morfológie a chce ich sprostredkovať študujúcim čo najefektívnejšie a podľa svojich predstáv. To je jeden z dôvodov vzniku učebnice z pera Lenky Mandelíkovej, odbornej asistentky na Fakulte sociálno-ekonomických vzťahov Trenčianskej univerzity A. Dubčeka v Trenčíne. Ďalším dôvodom je súčasná diferencovanosť vysokoškolského systému. Katedry slovenského jazyka na rôznych fakultách našich vysokých škôl sú špecializované a z toho vyplýva pestrá ponuka učebných materiálov toho istého predmetu.⁴ Uvedené dôvody teda dávajú odpoveď na existenčnú opodstatnenosť tejto publikácie.

Čo však prezradí prijímateľovi obsah knihy po otvorení? Dodržiava sa klasický princíp výkladu morfológie podľa slovných druhov a cieľom je výchova ku kultivovanému používaniu jazyka v praxi. Autorka prezentuje opis a systematizáciu slovných druhov prehľadne a odôvodňuje morfológické javy súčasnej spisovnej slovenčiny. Po úvodných myšlienkach o podstate morfológie, jej vzťahu k iným jazykovým rovinám, o morfematike, o gramatických kategóriách a o morfológickom type slovenčiny nasledujú kapitoly o jednotlivých slovných druhoch. V práci sú uvedené gramatické tvary a ich variantné prípony, ktoré sa nachádzajú za základnou príponou a sú od nej oddelené lomkou. Práca upozorňuje nielen na variantné tvary, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou vývinového procesu jazyka, ale aj na nepravidelné tvary. Autorka dosiahla tento cieľ spracúvaním odborných článkov, ktoré

¹ Napr.: Ružička, Jozef (Red.): *Morfológia slovenského jazyka*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1966; neskôr Oravec, Ján – Bajziková, Eugénia – Furdík, Juraj: *Súčasný slovenský jazyk – Morfológia*. Bratislava: SPN, 1988.

² Napr.: Dolník, Juraj (Ed.): *Morfológické aspekty súčasnej slovenčiny*. Bratislava: VEDA, 2010; alebo Dvonč, Ladislav: *Dynamika slovenskej morfológie*. Bratislava: Veda, 1984; resp. Navrátil, Ladislav: *Neohybné slovné druhy / Nominálne slovné druhy / Slovesá – kráľovský slovný druh*. Nitra: Enigma, 2009.

³ Napr.: Sokolová, Miloslava: *Nový deklináčny systém slovenských substantív*. Prešov: FF PU, 2007; alebo Sokolová, Miloslava – Žigo, Pavol: *Verbálne kategórie aspektu a tempus v slovenčine*. Bratislava: VEDA, 2014.; alebo Šimková, Mária et al. *Skloňovanie podstatných mien v slovenčine s korpusovými príkladmi*. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra, 2016.

⁴ Napr.: Čulenová, Eva – György, Ladislav: *Vybrané časti zo slovenského jazyka pre prekladateľov a tlmočníkov*. Banská Bystrica: Belianum UMB, 2015; alebo Vaňko, Juraj – Auxová, Darina: *Morfológia slovenského jazyka*. Nitra: FF UKF, 2015.

sa na stranách jazykovedných časopisov zaoberali jednotlivými problematickými bodmi slovenskej morfológie. Tento materiál akejsi jazykovej poradne potom integrovala do tradičného rámca morfológie slovenského jazyka. Publikácia ponúka bohatý výber bibliografických údajov statí z odborných časopisov a využíva ich konklúzie pri výklade normy. Autorkina zberateľsko-integračná práca ponúka študentom ľahký prehľad dynamiky slovenskej morfológie z posledných desaťročí, zároveň „občerstvuje“ materiál príkladov. Potreba takejto aktualizácie, aby sa ne-preberali príklady mechanicky, bola vyslovená aj na vedeckých konferenciách. Autorka zhrnula vo svojej knihe skúsenosti z vyučovacej praxe a pre svojich študentov sformulovala morfologické fakty. Stavba obsahu aj výkladu je preto maximálne logická, transparentná.

V letnom semestri 2016 mali možnosť vyskúšať vysokoškolskú učebnicu aj študenti slovakistiky na Pedagogickej fakulte Univerzity J. Selyeho v Komárne. Knihu dostala skupina študujúca predmet *Morfológia slovenského jazyka*, pričom študenti dostali úlohu porovnať jej kapitoly s inými kompendiami morfológie a na základe syntézy prezentovať referát. Na otázku, z ktorého zdroja pracovali najradšej, 90% študentov odpovedalo, že z knihy Lenky Mandelíkovej. Je teda možné skonštatovať, že učebnica sa osvedčila, obstála na trhu mnohých ďalších publikácií spracúvajúcich morfológiu slovenského jazyka.